

Construir un estat

Des del segle XVIII, la nació catalana s'ha reproduït al marge de l'Estat. Desafiant-lo. Mentre el mapa europeu de les nacions es redefinia des dels estats, la vençuda nació catalana, afeblida i esquarterada, va haver de trobar altres mecanismes d'adscripció i vinculació. La negació de l'existència d'una veritable nació catalana per part dels estats espanyol i francès ha emparat les seves apostes mononacionals –Espanya i França, projectades com a unitats de destí i nacions homogènies– i el desplegament de polítiques liquidadores del patrimoni nacional català. Les propostes del ministre Wert i la FAES en serien l'expressió més recent.

L'afirmació nacional catalana i la seva consideració com a font d'identitat han hagut de realitzar-se preferentment en l'àmbit cívic i cultural, i en contra d'agressives polítiques estatals. La continuïtat, malgrat les condicions adverses, ha pogut ser preservada per algunes inèrcies i per la voluntat i el compromís de molts. I ara, al segle XXI, davant la persistent hostilitat de l'estat espanyol cap a les més elementals demandes de reconeixement i homologació, el poble català ha pres la iniciativa política i ha encetat un procés invers a la moda europea de construir la nació des de l'estat: la construcció de l'estat des de la nació.

Un dels factors claus de l'excepcionalitat catalana –que en dificulta la comprensió des d'una mirada convencional– és el caràcter de revolució democràtica adoptat pel moviment cívic pel dret a decidir i per esdevenir un nou estat d'Europa. Una revolució democràtica que reflecteix la irrupció política de la majoria popular i que segella el desplaçament del protagonisme i de l'hegemonia dels sectors dirigents tradicionals.

Hi ha acord i hi ha majoria. El

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

vell bloc dirigent ha fet mans i mànigues per entorpir l'acord entre Mas i Junqueras. I ja ha començat a llançar pots de fum per procedir a l'emascament i la desconnexió informativa de la majoria per l'estat propi. Ja veiem articulistes posant en qüestió aquesta majoria social i aviat començarà l'allau d'enquestes dominicals d'encàrrec, cuinades per erosionar l'ànim i la imatge del sobiranisme. Hi haurà molts diners, moltes pressions, més amenaces i enganys, moltes complicitats de pont aeri, molta guerra psicològica i molta misèria intel·lectual per fer descarrilar la voluntat majoritària. Per generar inseguretat i fer perdre la confiança. Perquè el conflicte entre democràcia i legalitat és decisiu per al futur de Catalunya, però també ho és per al futur de l'estat espanyol. A aquestes altures, tothom n'és conscient i està disposat a emprar tots els recursos. És per això que la ciutadania necessita saber que hi ha un calendari i un compromís ferm. I que les seves expectatives no seran mone-

Hi haurà moltes pressions, més amenaces i enganys, i molta misèria intel·lectual per fer descarrilar la voluntat majoritària

da de canvi ni es veuran frustrades.

Per això resulten tan incomprendibles els dubtes i vacil·lacions d'algunes esquerres a l'hora d'apostar pel gir democràtic i la seva culminació. Van passant els mesos i continuen sense fer una anàlisi profunda dels canvis que s'estan produint a Catalunya. Just davant dels seus ulls, en plena crisi, enmig d'uns patiments i un atur que s'allarguen i aguditzen, que afecten directament les seves pròpies bases socials. Quins interessos volen servir? ¿Tant costa de veure que la millor oportunitat per construir un projecte social nou, ara, va lligada a la construcció d'un nou estat a Catalunya? ¿Tant costa de veure que la majoria social ja existeix i que la naturalesa de l'estat a construir dependrà, sobretot, d'ells, de la correlació entre les forces –conservadores i d'esquerres– compromeses en el procés d'emancipació nacional?

Vivim en una Europa anquilosada, on el pes d'estats, mercats, capital especulatiu, poder financer i burocràcia sembla que han segrestat les energies transformadores. Per contrast, en aquesta conjuntura, és la gent treballadora i més dinàmica de Catalunya la que ha mostrat més capacitat d'autoorganització, mobilització i proposició per configurar un espai històric i polític nou. Sembla que ICV comença a decantar-se en aquest eix i aproximar-se a ERC. Però desconcerta que –salvada alguna excepció– el PSC, havent finalment assumit que el dret a decidir és un fonament democràtic, el vulgui supeditar a la legalitat espanyola i al marc constitucional, justament per limitar l'efectivitat de la democràcia i les llibertats. La percepció distorsionada per abducció des de l'Estat té precedents. Les teràpies coincideixen: repòs, rellegir els clàssics i parlar amb la gent.